

Lettische Wochenzeitung
LATVIJA

Nr. 10 (969) 11. März 1961

Herausgeber: Lettische Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e. V. (Lettisches Zentralkomitee).

Redaktion: (24b) Eutin/Holst.,
Terd.-Tönnles-Str. 11.

Druck: A. Ozolins Buchdruckerei, (24b) Eutin/Holst.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 10 (969)

Sestdien, 1961. g. 11. mart

Izdev js: Latviešu centrālā komiteja Vācijā Galvenais redaktors Oskars Kalējs. Apgāds un redakcija: (Mb) Rutin/Holst.,

Ferd.-Tönnles-Str. 11,

Deutschland. T r. 1470.

Redaktori: Anglija — A. Liepiņa, 30 Taybridge Road, London, 3.W. 11, tālr. BAT 070.

Zviedrijā — Jānis Rudzītis,

Byggmästareg. I. C. Uppsala.

T r. 44424, Postgiro 101907.

picāvāja lipīgu papiru, kas mazā sabbajāšot durvis. Ar šo sīko starpgadījumu demonstrācijas spožums ir kā nobālēja: pietrūka veseļa klauzdienu varenuma, jo lipināšana norisinājās gluži klusu. Bez tam, tikko lords Rašels pagriezta muguru, durvis pavērs šķirbā un nezināma roka viegli norāva svinīgo deklarāciju. Bet sirmāis īpatnis, pelēku „katliņu“ galvā, kājas sakrustojis nosēdās uz ietves pie ministrijas durvju atkams lauvām, lai demonstrētu pret atombumbu. Viņam blakus novietojās lēdija Rasela siltā leoparda ādas kažokā, bet tālāk zemē sametās apmēram 5000

Jauni public jumi latviešu valodniec b

SENO NERETIEŠU V RDU
SKAIDROJUMI LUNDAS
UNIVERSIT TES VALODU INSTITUTA
PUBLIC JUM

Lundas universit tes Slavu (un baltu) valodu instit t savu publik ciju virkn nupat laidis klaj rakstu kr juma Spraklinga Bidrag 15. s jumu, tan paši atz m jot plaši paz stam igau u valodnieka prof. J lija Megistes (M giste) 60 gadu jubileju. Kr jum blakus somu, zviedru un polu zin tnieku rakstiem (starp citu par indiēšu, po u niēšu valodas jaut jumiem) public ti J a Jausudrabi a Za aj gr mat atrodamo seno neretiešu v rdu skaidrojumi. Tos sniedzis pats rakstnieks (iespiesti latviešu valod , Velas R es apdarin jum). Aiz tiem seko Benjami a J gera angliiski rakst ts darbs par Džona Vilkinsa latviešu t vreiži (1668. g.); par t s to pirmavotu iz r d s paz s tamais H zent tera teksts. T lk Krlis Dravi š sniedzis v ciski sarakst tu apskatu par teksta labojumiem dažos J a Reitera t vreižu gr matas Oratio Domincia (1675. g) eksempl ros, krus, k v rtojams, izdar jis J. Reitera pats ar savu roku.

Cittautu KULTŪRAS DZĪVE

Austrijas gleznotājs Oskars Kokoška 1. martā Viņē nosvinēja 75. dzimudmienu. Kokoškas darbi atrodas gan Eiropas, gan ASV muzejos. Viņe, kur gleznotājs audzis, un kur pirms vairāk nekā 50 gadiem guva pirmos panākumus, izraudzījusi gleznotāju par savu goda pilsoni.

Dirģents Hans Knappertsbuhs, kuŗš Briselē pārcieta smagu kuņģa operāciju, atkal atgriezies Vācijā. Pie dirģenta pulsts Knappertsbuhs varēs stāties tikai pēc pāris mēnešiem.

Maskavas kamerorķestris uzsācis koncertturneju Vācijā. Kamerorķestris izraudzīts no Maskavas Čaikovska konservatorijas meistarklases beigušajiem mūzikļiem un to vada Rūdolfs Baršais.

Adolfs Bļodnieks, politiķis un publicists

(Turpinājums no 4. lpp.)

Boļdniekam nodarijuši lettoni, letgaļi un „frāterī“? Vai tad nu tikai Tālvija un Selonija deva cīnītājus Latvijas pagaidu valdībai? (154. lpp.)

Ja 1919. g. sākumā padomju režīms būtu „lenīsts no latvju tautas“ (159. lpp.), tad Pagaidu Valdībai nebūtu bijis jādodas uz Liepāju. Bija vajadzīgs praktiski iepazīties ar šo režīmu, lai izgaistu „Ieliniecisma tvaiki“ (J. Sudrabkaina izteiciens).

Nezin vai būs pareizi 1919. g. Padomju Latvijas tautas komisāru padomi apzīmēt par „leļļu valdību“ (165. lpp.). Kamēr P. Stučka rezidēja Rīgā, tas ne vienmēr prasīja Maskavai atļauju un padomu kā rīkoties. Ne jau gluži par velti maskavieši uztraucās par Padomju Latvijas „separātismu“.

Sociāldemokrāti atgriezās Tautas padomē pēc 16. aprīļa puča, bet nevis pēc tās ierašanās Liepajā (166. lpp.).

Stalīns nevarēja 1918. g. pavēlēt sarkanai armijai iebrukt Baltijas valstīs (167. lpp.), jo toreiz tas vēl bija pārāk neīvērojams partijas funkcionārs. Nav nekāds noslēpums, kas izstrādāja operatīvo uzbrukuma pavēli: tas bija sarkanarmijas virspavēlnieks J. Vācietis.

Tās nebija „boļševiku baumas“, ka Pagaidu valdība solījusi vācu karavīriem zemi Latvijā (169. lpp.). — 16. aprīļa pučs nevarēja notikt „Niedras valdības aizsegā“ (172. lpp.), jo šī valdība nodibinājas tikai 11. maijā. A. Niedra izbēga no latviešu virsnieku gūsta, nevis „tika atlaists tādē, ka virsniekus aizkustināja viņa žēlie skatieni“. — Nepietiekami parādīta igauņu armijas nozīme Latvijas atbrīvošanā (172. lpp.).

Sabiedroto Vācijai diktēto pamiera noteikumu 12. punktā nekas gan nebija teikts par Latvijas suverenitātes aizstāvēšanu (175. lpp.). Fon der Goleks nekad nav sarakstījis grāmatu ar nosaukumu „Der Feldzug im Baltikum“ (176 lpp.). — 1919. g. 22. maijā Rīgas latviešos nevarēja manīt nekādu „neaprakstāmu sajūsmu“ (180. lpp.), jo tieši tad norisinājās vācu karaspēka baltais terrisors, kas skāra daudz nevainīgu cilvēku. Gara stāvoklis uzlabojās nākošā dienā, kad Rīgā ienāca Baloža vienības.

P. Stučka raksta par 5 lielnieku varas mēnešiem Latvijā, A. Bļodnieks par 6 mēnešiem (180. lpp.). Dažas lappuses tālāk viņš gan atkal pievienojas Stučkas uzskatam (185. lpp.). Autors min arī dažādus skatļus par lielnieku terora upuriem, bet nenorāda avotu. Visnotaļ vērojams, ka skatļi un datumi nav autora stiprā puse. Tie, šķiet, iestarpināti tekstā uz labu laimi, jeb tā sakot „apmēram uz to pusi“.

Strazdumuižas pamieru parakstīja 1919. g. 3. jūlijā nevis 2. Ribentropa-Molotova paktu parakstīja 1939. g. 23. un nevis 22. augustā. Ulmani neatceļa no valsts prezidenta amata 1940. g. 19. jūlijā, bet gan

zos un tagad izcelta saules gaismā.

dļu vēlāk (237. lpp.). Latviešu leģionā nekad nav bijis 146.610 vīru (260. lpp.). Latvijas dzīvā spēka zaudējumi pēc 1. pasaules kara vērtēti dažādi: 182. lpp. — 350.000, 197. lpp. — 500.000. Kam tiecēt?

Laukstrādnieku skaits pirms agrārreformas brīžiem ir 60 proc., brīžiem 61 proc. no lauku iedzīvotāju kopskaita (193., 198. lpp.). Starpība jau nu šai gadījumā nav liela, un tomēr šāda rīcība rada nepatīkamu iespaidu.

Nav arī tiesa, ka Latvijas robeža ar Pad. savienību ir tikai 22 angļu jūdzes gara (201. lpp.). Prof. Kirchenšteins nebija komūnists (232. lpp.), tāpat arī Latvijas delegācijas sastāvā Maskavā nebija „20 komūnistu“ (239. lpp.).

198. lpp. sajaukti abi pasaules kari, pareizi jābūt: 1. pasaules karš. Nav tiesa, ka Tautas padomē sekotja Saecima (184. lpp.). Kur tad paliek Sekovsmes sapulce?

Nebūs pareizi apzīmēt kurliešus par „latviešu partizāniem, kas cīnījās ar vāciešiem Kurzemē“ (260.—261. lpp.). Pārsīlēts ir vācu karaspēka sabrukuma raksturojums (262. lpp.). — Kas Butku, Hazneru un Ancānu paaugstināja par pulkvežiem? (263. lpp.). Vai tiešām 60.000 latviešu krita kaujās (264. lpp.)? Vai tiešām no Latvijas uz rietumiem izbrauca 150.000 bēgļu (265. lpp.)? Vai tiešām Nuļorkā ir vairāk desmitūkstošu mūsu tautiešu (296. lpp.)?

Ne jau tikai nacionāli noskaņotos jauniešus sūta uz Kazachijas stepēm (300. lpp.). Arī krietas skaits Latvijas krievu aizlet tai pašā ceļā. Vajag tikai pastudēt pieejamos materiālus, lai redzētu, kā šī sūtīšana notiek. — Būs grūti pārliecināt lasītājus rietumos, ka boļševiki lieto veltīgi spaidus un fizisku iznīcināšanu kā ietekmēšanas līdzekļus (302. lpp.). Kur tad paliek viņu nemitīgā propaganda, dažādie kursi un lekcijas.

Dažkārt autors norāda uz vienu otru laikrakstu kā avotu, bet nekad nemin datumu. Kāpēc tāda nenovīdība pret lasītāju — Latviešu īpašvārdi rakstīti kā nu kuŗo reizi: dažreiz līdzsapaņķi mikstināti, citreiz nē, gaŗumzīmes liktas kā nu kur pagadās, galotnes reizēm atmetas, reizēm atstātas. Grāmatas beigās pievienots personu rādītājs, kas ir nepilnīgs un vietām kļūdainis.

Daži izteicieni tulkoti burtiski, un nezin vai cittautu lasītājs tos sapratis (piem., „dog days“). Tāpat bez paskaidrojuma nav saprotams apzīmējums „honorary Policemen“.

Laikraksta recenzijas ierobežotie apmēri ļauj norādīt tikai uz daļu no trūkumiem un kļūdām apskatītajā darbā. Daudzas no tām samērā viegli būtu varējusi novērst Ietpratīga rediģētāja roka. Tāpēc jo vairāk jānožēlo, ka tas nav noticis. Atļiek mierinājums, ka no kļūdām var mācīties. Nelaikis prof. A. Svābe, kas šādos jautājumos bija pesimists, me-dza gan nopūsties un teikt: „Gudrība nepieļp“. — Uldis Ģermanis plaukta.

kam izlien no pagrīdes. Mūsu cilvēks sāk savākt savus svarīgākos dokumentus, zudošu laiku papirus. Savā portfeli tas saliek Mārtiņa baznīcas izrakstītās krustāmzīmes, apzeltējušas fotografijas ar savu senču nopietniem attēliem, pat dažas, nez kā saglabājušās īres kvītis no pēdējās dzīves vietas Rīgā. Atkal jāglābj atmiņas! Jau kuŗo reizi?

Uz ielas brauc steidzīgas policijas un Sarkanā Krusta mašīnas. Iepretim, veco ļaužu mītnes sirmie iedzīvotāji atstāj savu pēdējo patversmi. Mašīnas ar uzrakstiem Prese, Kinochronika, Televizija, Radio atved arvien jaunus sensāciju medniekus. Tie filmē sarūsējušo kolosu, cilvēkus, kas koferiem rokās atstāj savus dzīvokļus, nestuves, uz kuŗām guļ sirmgalvjī izbrīna pilnām acīm. Pirms 16 gadiem nevienam neienāca prātā filmēt skatus, kuŗi piederēja pie ikdienas. Kaut kur pilsētā Rēbīgers un viņa kolēģa Brauns atsviecinās no savām ģimenēm. Kas zina, vai viņi atgriezīsies? Kas zina, vai tiem, kas tagad atstāj savus dzīvokļus, šonakt būs vēl jumts virs galvas? Un reportieru kamera pildās. Ja bumba sprāgs, būs ilustrācijas laikrakstiem un kinochronikām.

Pulkstens divi. Balss policijas skaļrunī kāpinas, ielas tukšojas. Cilvēks ar portfeli, kuŗu ir arī dažas īres kvītis no Rīgas, ir viens no pēdējiem, kas aizslēdz sava dzīvokļa durvis. Viņš iet pa ielām, kuŗas liekas izmirušas. Sestdienā, 1961. gadā, saulainā pēcpusdienā. Aiz briesmu joslas stāv 13 500 cilvēki un gaida. Gaida uz detonāciju un domā par diviem vīriem pie vienas bumbas. Divdesmit astoņas minūtes, pilnas nāves klusuma. . .

Kā saprotama lieta šos gaidītājus aplidoja īsais ziņojums: bumba nekaitīga! Tā neizpildīja savu nokavēto baismīgo uzdevumu. Tagad tā nevairīga gulēja uz lafetei līdzīga transportiera un tikai trīs izskrūvēto degļu caurumi vēstīja, cik tuvu bija nāve. Policijas kordons un ļaužu triumfējošie skatieni pavadīja mīnu, kuŗu aizveda no pilsētas namiem uz pēdējo iznīcināšanu. Cilvēki atgriezās savos dzīvokļos un no viena portfeļa apzeltējuši Latvijas laika papīri atgriezās savā vietā uz T. Mednis

nedrīgas, jo tālās pēdās pie krēnēdija svaigā nakts klubu aktiera Pētera Lavforda un Franka Sinatras „klāna“. — Nedomāju, ka tāpēc, ka esmu demokrāte, kāds republikānis mainīs savu pārliecību. Bet, varbūt, ka viņš atnāks uz demokrātu sapulci, lai redzētu mani un tad politiķiem būs izdevība viņu pārliecināt ar savām gudrajām runām. —

Intervija beidzās parastajā omulībā, bet fakts paliek tas, ka šī ir pirmā reize, kad kāds kriminālfilmu darinātājs jutis vajadzību taisnoties.

VĒSTULES REDAKCIJAI

KRIEVU EMIGRANTI CĪNĀS PAR NEDALĀMO KRIEVIEM

J. Blaževics Latvijas 14. janvāra numurā rakstā Izmantosim vācu presi un radiofonus, dod padomu trimdas tautām sašļēties kopīgā cīņā pret komūnismu un tāpēc ieteic nelietot formulējumu: „Krievu imperiālisms, krievu komūnisms“, resp. iet politiskā cīņā kopā plecu pie pleca ar krievu baltemigrantiem. Jābrīnās, kā tik kaitīgs padoms un ieteikums ir parādījies latviešu trimdas avīzē. Ir jāzina, ka visā brīvajā pasaulē ir nodibināts vienprātīgs atzīnums, ka agresīvais krievu imperiālisms ir jau 300 gadus vecs. Tieši par Baltijas jūras piekrastes (Latvijas) iekarošanu cars Pēteris ieguva imperatora titulu. Tikpat vienprātīgs ir arī atzīnums par krievu komūnismu, kuŗu kā tādu likumdošanas ceļā ir nostiprinājis pat Savienoto valstu parlaments ar 1959. g. 17. jūlijā pieņemto likumu. Nr. 86—90.

J. Blaževica ieteiktā sadarbība ar krieviem, stipri atgādina „sadarbību“ starp virvi un pakaramo. Vai J. Blaževicam tas nav zināms, ka krievu emigrācijā, sākot no sociāldemokrātiem līdz monarchistiem, par Krievijas nedalāmību, resp. nekrievu tautu ievietošanu Maskavas cietumā, pastāv liela vienprātība ar tagadējiem Kremļa valdniekiem? „Labāk sliktā diktators (Stalīns), nekā ļaut dzīvo Krievijas miesu sagrauzīt gabalos“, braši deklarē A. Kerenskis — bij. pagaidu valdības galva un krievu demokrātijas pārstāvis emigrācijā. Par šo krievu imperijas saglabāšanu dienu dienu raksta viņu emigrācijas periodiskie izdevumi. Par šo krievu imperijas saglabāšanu nupat ASV Kongresam ir iesniegusi memorandu, prasot atcelt piemēroto likumu, krievu emigrācijas zieds un smadzenes — astoņu Amerikas augstskolu profesori: Loskis, Poltarackis, Razamovskis, Struve, Tīmaševs, Tīmošenko, Gebotarevs, Zenkovskis, pievērveļot sev palīgā vēl astoņus redzamus amerikāņu profesorus ar stāžu un vārdu.

Ja krievu politiskā emigrācija cīnās pret tagadējo valdību Maskavā, tad tikai iekšpolitiskā plāksnē, bet ne nekrievu tautu atbrīvošanas — neatkarības virzienā, neskarot „nedalāmās“ imperijas integritāti. Mežmalietis, Kanadā